

Így éltek ŐK

írta: ROJKÓ ANNAMÁRIA

képek forrása: BELICZAI BEA

Krausz Poldi, a tabáni Mély pince harcsabajszú tulajdonosa csak egyike azon elfeledett alakoknak, akik megelevenednek a *TABÁN- fényképek, történetek* című kötetben. Az utókor nosztalgiája nem takarja el az egykori szegénységet, de a valaha volt városrész kanyargó, szűk utcáival, rogyadozó házaival és borkiméréseivel ma is varázslatos hangulatot idéz. Részben a Márai Sándor Kulturális Közalapítvány támogatásával megjelent különleges kiadvány szerkesztőjével, a Bellibro kiadó alapítójával, Beliczai Beával beszélgettünk.

A vaskos kötet igényes képválogatása azt sugallja, hogy érti-érzi a fotók nyelvezetét és világát...

Filmes háttérrel rendelkezem. A Színház- és Filmművészeti Egyetem televíziós szerkesztő-rendező szakán végeztem. Az egyetem

követően rövid ideig újságíró gyakornokként, majd televíziósként dolgoztam, de idő közben rájöttem, hogy valójában a film, a történetmesélés világa érdekel. Végigjártam a rendezőasszisztensi ranglétrát, miközben egyre inkább vonzottak azok a feladatok, amelyek nyomán

kiválaszthatók a forgatási helyszínek. Mindig is izgatott a város, a benne élők és az épületek története, e témák kapcsán rengeteg helytörténeti és művészettörténeti könyvet gyűjtöttem össze. Több mint tíz éve dolgozom filmes helyszíntanácsadóként, illetve -keresőként, régebben

BELICZAI BEA
FOTÓ: TÓTH ANITA

a szervezésben is részt vettem. Főként külföldi alkotókkal dolgozom, akik átküldik a kész forgatókönyvet – az adott film például Berlinben játszódik az 1960-as években – és nekem a korabeli referencifotók alapján Magyarországon, elsősorban Budapesten kell megtalálnom a „tökéletes” forgatási helyszínt. Legutóbb Nemes Jeles László új alkotásának, az *Árva* című filmnek voltam a kreatív helyszíntanácsadója. Nagyon izgalmas feladat volt, mert ezúttal Budapesten játszódott a történet, és az 1950-es évek végi fővárost kellett megjeleníteni.

Ha létezne a régi Tabán, talán ma is őrizné a régi, különleges hangulatot. A könyv előkészítése előtt is kötődött az I. kerülethez?

Szüleim a tabáni Szent Katalin templomban esküdtek. Budán nőttem fel, a Batthyány és a Hattyú utca találkozásánál; nekem a Víziváros és a várszoknya a falum, ahonnan 18 éves koromig nem nagyon mozdultam ki. A Toldy óvodába, a Batthyány Lajos általánosba, majd a Toldy Gimnáziumba jártam. Nagyszüleimnél minden héten több napot töltöttem a Krisztinavárosban. Később, fiatal pályakezdőként találtam a

Várban egy megfizethető albérletet. Több mint négy évig éltem ott, ezzel egy régi álmom vált valóra; mindig is szerettem volna egy kicsit a Várban is lakni. 28 éves koromban költöztem el, na nem messze, maradtam Budán.

Szoros kötődései azt is jelentik, hogy nosztalgikus alkat?

Olyan értelemben nem vagyok nosztalgikus, hogy vágyakozom a múlt iránt vagy visszakívánom a régi dolgokat, de gondolatban szeretek is visszautazni a múltba. Kislány koromban

órákig nézegettem a régi fényképalbumokat, később pedig én lettem a családi fotóhagyaték gondozója. Emlékszem, mennyire kikapcsolt ez az elfoglaltság. Ránéztem egy képre, és megszűnt a külvilág. Ugyanúgy éreztem, ahogyan Lucien Hervé is megfogalmazta, az ő gondolatát választottam a Tabán-könyv mottójául is: „A fotó arra hivatott, hogy felrázza a képzelőerőt, nem elég, ha csupán emlékeztetőül szolgál”. Ráadásul a nagyszülők segítségével minden egyes családi fényképről tudtam, hogy kit ábrázol. Később magnóra vettem, majd leírtam a történeteket és elkészítettem, sőt tudom fejből a teljes családfát. Sokszor hallja az ember, hogy „de kár, hogy nem kérdeztem meg a nagymamát!”, én bizony megkérdeztem minden nagyszülőmet és mindenkinek csak javasolni tudom, hogy tegye meg, amíg megteheti!

Talán a fényképek ihlették a Tabán-könyv ötletét is?

Akit érdekel a várostörténet, az elkerülhetetlenül találkozik a Tabán történetével, festményeivel, fényképeivel. Zórád Ernő akvarelljei népszerűek, több könyvben is kiadta őket, de korabeli fotográfiákból (az 1934-es Rexa–Somogyi kötetet leszámítva) nem készült még könyv. A Tabánról elképesztő mennyiségű fotó maradt fenn, ahogyan mélyebbre és mélyebbre ástam a témába, egyre inkább éreztem, hogy ebből az anyagból könyvet kell készíteni.

A régi fényképek mellett a könyvek is végig fontos szerepet töltek be az életemben. Nagypapám könyvtárának minden szegletét ismertem, középiskolásként pedig antikváriumokban költöttem el az összes pénzemet. A vá-

rostörténet folyamatosan jelen volt az életemben. A kisfiam születése után, a hosszúra nyúlt stresszes filmes időszakot követően végiggondoltam, hogy a jövőben mivel szeretnék még foglalkozni. A film, a fotó, a város és a könyv iránti rajongá-

som együtteséből született meg „második gyermekem”, a Bellibro Kiadó, amely elsősorban Budapest témájú, a városhoz és a fotóművészethez kapcsolódó könyvek létrehozását tűzte ki célul, amelyek tartalmukban és megjelenésükben is magas művészi színvonalat képviselnek.

Mielőtt elkezdtem a Tabán könyv előkészítését, felkerestem Saly Noémi irodalom- és Budapest-történészt, tősgyökeres tabáni lakost, hogy tanácsot kérjek tőle a kutatáshoz. Nagyon kedvesen fogadott. Bevallom, rendkívül jólesett bízató támogatása, mert mindannyian tisztában vagyunk vele, hogy az országban ő tudja a legtöbbet a Tabánról. Amúgy abban az időben jött velem szembe Vydareny Iván 1908-ban készült fotója a Hadnagy utcáról. Láttam már ezt a felvételt korábban is, de abban a pillanatban elfogott egy megmagyarázhatatlan szenvedély és erő, amely végül végig kísért a fényképek kutatása, a könyv létrehozása során. (Ez a fotográfia került végül a kötet címlapjára.) A képanyag feldolgozása közben úgy döntöttem, a fényképek mellé korabeli szövegeket is szeretnék elhelyezni. Otthon is viszonylag gazdag anyag áll rendelkezésemre saját könyvtáramból, mind irodalmi, mind helytörténeti vonatkozásban, de természetesen az egyik fő kincseshánya az Arcanum Digitális Tudománytár volt. Így vé-

SZÓDÁS LOVASKOCSI, FORTEPAN

gül a kötetbe az egészoldalas fényképek melletti oldalra egy-egy korabeli írás – visszaemlékezés, novella-, tanulmány-, újságcikk-, jegyzőkönyvrészlet – került. A szövegek és képek mintegy nyolcvan évet ölelnek fel, az első fényképek születésétől a terület parkosításáig.

Hogy sikerült olyan képeket találnia, amelyeket korábban még nem publikáltak?

Végigkutatam az összes lehetséges forrást; könyvtárakat, múzeumokat, köztük a Kiscelli Múzeum fényképtárát is. Ez utóbbi őrzi Erdélyi Mór számtalan, Tabánban készült, rendkívül izgalmas és egyedülálló felvételét, amelyekből

több is bekerült a könyvbe. Felvettem a kapcsolatot magángyűjtőkkel is. A kiadvány szakmai lektorának Tomsics Emőke fotótörténészt, muzeológust kértem fel, ő is sokat segített javasolataival. Érdekes adalék, hogy amikor már jó ideje kutattam a könyvhöz Tabán-fotók után, édesapám húga azzal hívott fel, hogy van nála

LÁMPÁS RUDI, KÉPESLAP

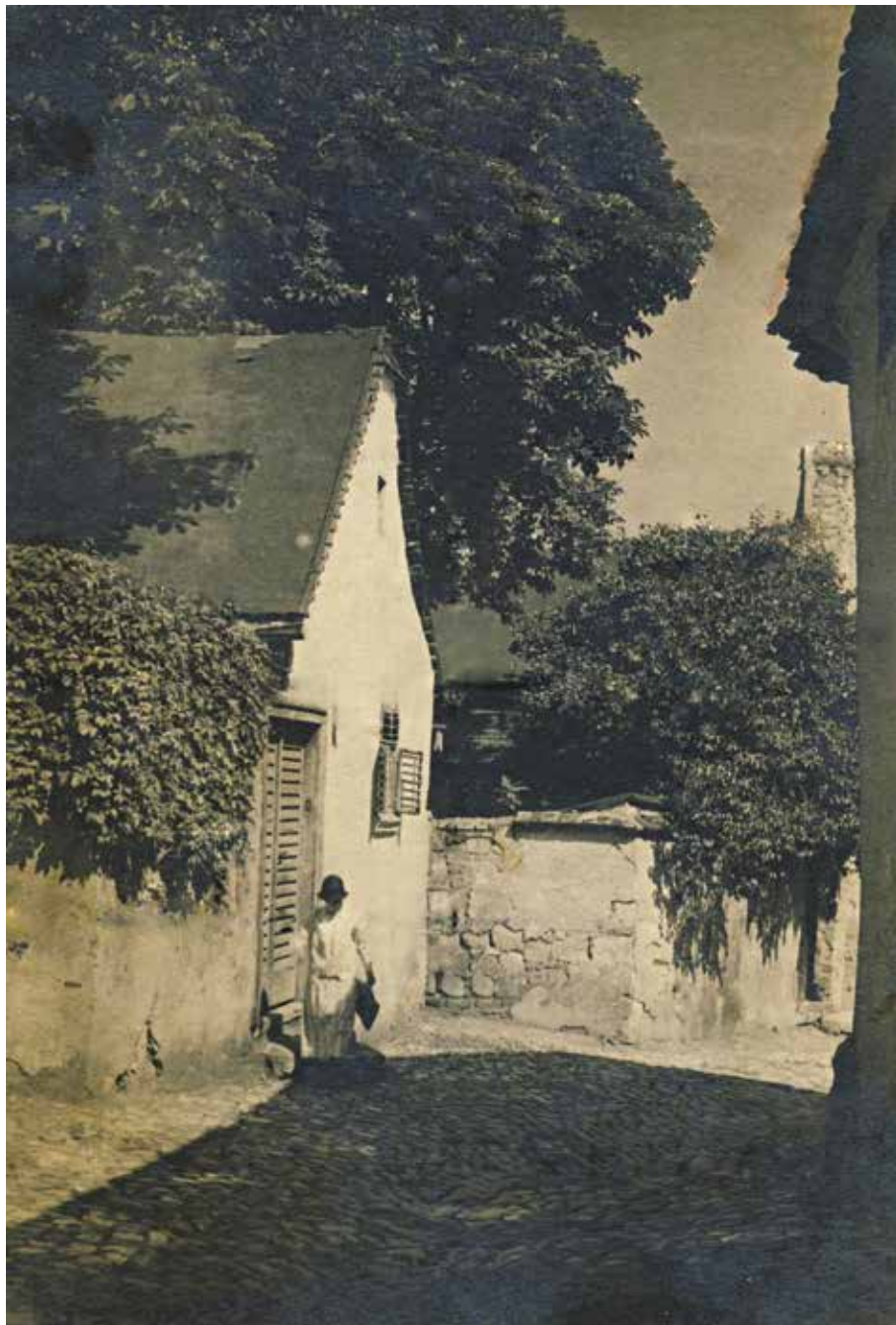
A RUDAS FÜRDŐ TÖRÖKÖS STÍLUSBAN BERENDEZETT PIHENŐSZOBÁJA
1890 KÖRÜL, ERDÉLYI MÖR FELVÉTELE

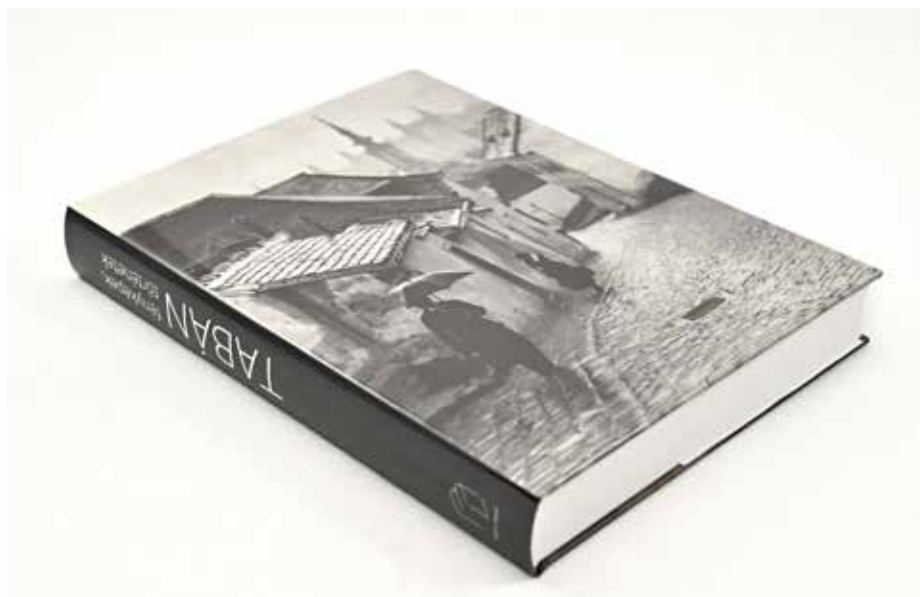
néhány Tabánt ábrázoló festmény. Férjének nagypapja, Reuter Ágoston ugyanis festőművész és rajzmódszertani tanszékvezető volt az Országos Mintarajziskolában, és fennmaradtak tőle festmények. Amikor elmondtam, hogy ebbe a könyvbe nem kerülnek képzőművészeti alkotások, csak fényképek, megemlítette, hogy a Tabánról nagyon sok fotójuk is van. Azonnal indultam hozzájuk fényképeket nézni. Érdekes volt látni, hogy Reuter Ágoston sok olyan fotót készített az egykori Tabánról, amelyeket később bevonalkázott, így tanítva diákjainak a fényképről való másolás technikáját. A könyvbe közel 150 korabeli fénykép került, amelyek közül 70 darab minden bizonnyal a nagyközönség számára ismeretlen felvétel.

A könyvbe válogatott fotókon történt technikai beavatkozás?

Fontosnak tartottam, hogy minden fénykép megkapja a méltó helyét és eredeti árnyalataiban szerepeljen. A kiadvány készítésekor következetesen képviseltem az igényes, minőségi kivitel megvalósítását. Ez a papírválasztásnál is megmutatkozott, a kicsit vastagabb, különleges tapintású papírral, a fotó önmagában szerepeltetésével azt a hatást szerettem volna átadni az olvasónak, mintha szinte az eredeti képet tartaná a kezében, azt az élményt, amit a gyűjteményekben a fotók válogatása közben éreztem. Tudatos döntés volt az is, hogy a képek külön oldalon, önállóan kaptak helyet, minden „zavaró” felirat nélkül. Filmszerűen erős vizuális emlékezettel rendelkezem. Nekem egy felvétel sokszor többet mond, mint egy szöveg, és ha látok valamit, arra tíz-húsz év múlva is emlékezem. Képekkel szinte mindent el lehet mesélni, ezért a könyv fotóanyagát nem illusztrációként, hanem egyenrangú dokumentumként kívántam bemutatni.

ARANY KACSA UTCA
REUTER ÁGOSTON FELVÉTELE

Milyen visszajelzések érkeztek a könyv megjelenése után?

Nagyon örültem, hogy a kötet elnyerte az MTA elnökének különdíját a Szép Magyar Könyv versenyen. Magánszemélyektől is sok elismerő visszajelzés érkezett. Két barátnőm fotót is küldött a férjéről, ahogyan lelkesen lapozgatják az albumot. Ennek különösen örültem, mert úgy látom, a könyvpiacon sokkal kevesebben szólítják meg a férfi olvasókat, ez pedig egy olyan kötet, amely őket is igazán érdekli. Az az igazság, hogy nehéz szóban visszaadni a kötet erejét, sokat számít, ha valaki kézbe tudja venni. Az érdeklődők általában meglepődnek, hogy rendkívül gazdag a kép- és a szöveganyaga. Ez egy olyan művészeti album, amely egyben izgalmas olvasmány is, napokig el lehet benne merül-

ni. Ez az album ráadásul egy különleges, minőségi papírra készült. A kötetet én terveztem és a kivitelezésben sem kötöttem kompromisszumot, mindenben a legjobbat választottam.

Kiknek ajánlja a kötetet?

Több csoportot is megszólít a kiadvány, amelyhez Saly Noémi írt ajánlót. Elsősorban a várostörténet, a helytörténet, valamint a régi fotók és a fotótörténet iránt érdeklődőknek, de az album egyfajta forráskiadványként a kutatók érdeklődésére is számot tarthat. Ez egy olyan egyedülálló atmoszférakönyv, amely egy, a foteleből is élvezhető, különleges városi sétával ajándékozza meg az olvasót. Ráadásul örök kérdése a várostörténet iránti rajongóknak, hogy

valójában miért bontották le ezt a kor bulinegyedének számító, művészek által is kedvelt és csodált városrészt. Az izgalmas fényképeken és történeteken keresztül erre is választ kapunk.

Hol és hogyan lehet megvásárolni az albumot?

Ahhoz, hogy kis kézműves könyvkiadónknál a továbbiakban is hasonlóan szép és tartalmas kötetek születhessenek, az akcióknak és az ingyenes szállításnak köszönhetően az albumot érdemes közvetlenül a kiadó weboldalán (<https://bellibro.hu/>), a legkedvezőbb áron megvásárolni. Aki azonban szeretné kézbe venni ezt különleges albumot, az több könyvesboltban is megnézheti, átlapozhatja és megvásárolhatja.